

TADEÁŠ CZUDEK - JAROMÍR DEMEK

PLEISTOCENE CRYOPEDIMENTATION IN CZECHOSLOVAKIA

The complete article in the English version will appear in a special publication (Abstracts of Papers) issued in Delhi on the occasion of the XXIst International Geographical Congress. We bring here only a short Czech summary.

PLEISTOCENNÍ KRYOPEDIMENTACE V ČESKOSLOVENSKU

Při geomorfologickém výzkumu ve střední části Československa jsme zjistili pleistocenní periglaciální tvary podobné pedimentům v současných aridních a semiaridních oblastech Země. Vyskytují se jednak při úpatí svahů, jednak na vrcholech a v horních částech svahů.

Na jižní Moravě se při úpatí příkrých svahů vyskytují mírně ukloněné denudační plochy, které se sklánějí od úpatí svahů pod úhlem 1—5°. Jsou morfograficky shodné s tvary označovanými v literatuře jako pedimenty. Dosud byly na jižní Moravě zjištěny v oblastech budovaných nezpevněnými neogenními sedimenty (písky, jíly, slíny) a ve zvrásněných flyšových horninách (jílovce, pískovce). Úpatní plochy zarovnávají různě odolné horniny. V povodí řek Jihlavy a Dyje se tyto tvary vyskytují mezi skupinou středních a vyšších říčních teras a skupinou nižších teras. Sondy ukázaly, že jsou kryty jen málo mocnou (do 1,5 m) vrstvou svahových sedimentů periglaciálního (hlavně soliflukčního) a holocenního (splachového) původu. Popisované formy vznikly tedy v periglaciálních podmínkách pleistocénu a lze je označit za periglaciální variantu pedimentů (kryopedimenty).

Na vrcholech a v horních částech svahů, tvořených masívními horninami, se vyskytují v mnohých oblastech Československa kryoplanační terasy. Jsou to denudační tvary, vyvíjející se rovnoběžným ústupem mrazových srubů. Tyto tvary vznikly v periglaciálních podmínkách pleistocénu bez závislosti na hlavní erozní bázi pochodem, který je možno označit jako kryopedimentaci. Jsou tedy i kryoplanační terasy periglaciální variantou pedimentů.